

SMILE (SUPPORT FOR MARGINALIZED INDIVIDUALS FOR LIVELIHOOD AND ENTERPRISE) పథకం :

SMILE అనేది సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Social Justice and Empowerment) ద్వారా ప్రారంభించబడిన ఒక ప్రతిష్టాత్మక కేంద్ర ప్రభుత్వ పథకం.

1. ప్రాథమిక సమాచారం (QUICK FACTS)

- **ప్రారంభ తేదీ:** 12 ఫిబ్రవరి 2022.
- **మంత్రిత్వ శాఖ:** సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ.
- **లక్ష్యిత వర్గాలు:**

1. ట్రాన్స్జెండర్ వ్యక్తులు.
2. యాచక వృత్తిలో ఉన్న వ్యక్తులు.

- **బడ్జెట్ కేటాయింపు (2021-22 నుండి 2025-26 వరకు):** ₹390 కోట్లు.

2. ఉప-పథకాలు (SUB-SCHEMES)

SMILE పథకంలో రెండు ప్రధాన విభాగాలు ఉన్నాయి:

A. ట్రాన్స్జెండర్ వ్యక్తుల పునరావాసం (REHABILITATION FOR TRANSGENDER PERSONS)

ఈ విభాగం కింద అందించే కీలక సదుపాయాలు:

- **స్కాలర్షిప్స్:** 9వ తరగతి నుండి పోస్ట్-గ్రాడ్యుయేషన్ వరకు చదువుకునే ట్రాన్స్జెండర్ విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం.
- **ఆయుష్మాన్ భారత్ TG Plus:** ప్రతి ట్రాన్స్జెండర్ వ్యక్తికి ఏడాదికి ₹5 లక్షల ఆరోగ్య బీమా. ఇందులో 'లింగ మార్పిడి శస్త్రచికిత్సలు' (Sex Reassignment Surgery) కూడా భాగంగా ఉంటాయి.
- **గరిమా గృహ (Garima Greh):** నిరాశ్రయలైన ట్రాన్స్జెండర్ల కోసం ఏర్పాటు చేసిన షెల్టర్ హోమ్స్. ప్రస్తుతం 21 గరిమా గృహాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి.
- **PM-DAKSH:** నైపుణ్యాభివృద్ధి (Skill Development) శిక్షణ మరియు నెలకు ₹1,000 స్టైపెండ్.
- **నేషనల్ పోర్టల్:** గుర్తింపు కార్డులు మరియు సర్టిఫికేట్ల కోసం కేంద్రీకృత పోర్టల్.

B. యాచక వృత్తిలో ఉన్నవారి పునరావాసం (REHABILITATION FOR PERSONS ENGAGED IN BEGGING)

- **సర్వే & గుర్తింపు:** నగరాల్లో యాచక వృత్తిలో ఉన్నవారిని గుర్తించడం (ప్రస్తుతం 181 నగరాల్లో అమలులో ఉంది).
- **మొబిలైజేషన్:** కౌన్సెలింగ్ ద్వారా వారిని సాధారణ జీవన స్రవంతిలోకి తీసుకురావడం.
- **భిక్షా వృత్తి ముక్తీ భారత్:** భారతదేశాన్ని యాచక రహిత దేశంగా మార్చడమే దీని అంతిమ లక్ష్యం.

- **నైపుణ్య శిక్షణ:** టైలరింగ్, కార్పొంటరీ, ఈ-రిక్ష డ్రైవింగ్ వంటి వృత్తుల్లో శిక్షణ ఇచ్చి స్వయం ఉపాధి కల్పించడం.

3. ముఖ్యమైన గణాంకాలు (EXAM SPECIFIC DATA)

4. రాజ్యాంగ మరియు చట్టపరమైన నేపథ్యం (UPSC CONTEXT)

- **Transgender Persons (Protection of Rights) Act, 2019:** ఈ చట్టం ట్రాన్స్జెండర్లపై వివక్షను నిషేధిస్తుంది. SMILE పథకం ఈ చట్టంలోని నిబంధనలను అమలు చేయడానికి ఒక సాధనంగా పనిచేస్తుంది.
- **ఆర్టికల్ 21:** గౌరవప్రదమైన జీవన హక్కు (Right to Life with Dignity) కల్పించడంలో భాగంగా ఈ పథకం రూపొందించబడింది.
- **నేషనల్ కౌన్సిల్ ఫర్ ట్రాన్స్జెండర్ పర్సన్స్:** ఇది ఈ వర్గాల సంక్షేమాన్ని పర్యవేక్షించే ఒక చట్టబద్ధమైన సంస్థ (Statutory Body).

పోటీ పరీక్షల కోసం గుర్తుంచుకోవాల్సిన కీవర్డ్స్:

- **PM-DAKSH:** నైపుణ్యాభివృద్ధికి సంబంధించింది.
- **Garima Greh:** ట్రాన్స్జెండర్ల షెల్టర్ హౌమ్స్.
- **SMILE-Beggary Portal:** పర్యవేక్షణ మరియు రిజిస్ట్రేషన్ కోసం.
- **Composite Medical Health:** ఆయుష్మాన్ భారత్ కింద లింగ మార్పిడి చికిత్సలతో కూడిన ప్యాకేజీ.

సివిల్ సర్వీసెస్ డే 2026: కీలక ముఖ్యాంశాలు

ప్రాథమిక సమాచారం:

- **తేదీ:** ఏప్రిల్ 21, 2026 (18వ ఎడిషన్).
- **ముఖ్య అతిథి:** గౌరవ భారత ఉపరాష్ట్రపతి **శ్రీ సి.పి. రాధాకృష్ణన్**.
- **నిర్వహణ శాఖ:** పరిపాలనా సంస్కరణలు మరియు ప్రజా ఫిర్యాదుల శాఖ (DARPG).
- **వేదిక:** విజ్ఞాన్ భవన్, న్యూఢిల్లీ.

1. నేపథ్యం మరియు ప్రాముఖ్యత (HISTORICAL CONTEXT)

- **చారిత్రక సందర్భం:** 1947 ఏప్రిల్ 21న స్వతంత్ర భారత తొలి హోం మంత్రి **సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్** మెట్ కాఫ్ హౌస్ లో ప్రాబేషనరీ అధికారులను ఉద్దేశించి ప్రసంగించారు.
- **స్టీల్ ఫ్రేమ్ ఆఫ్ ఇండియా:** సివిల్ సర్వీస్ లను భారతదేశపు "స్టీల్ ఫ్రేమ్" (Steel Frame of India) గా పటేల్ అభివర్ణించారు. ఆ రోజు జ్ఞాపకార్థమే ప్రతి ఏటా సివిల్ సర్వీసెస్ డే జరుపుకుంటారు.

2. 2026 ఇతివృత్తం (THEME)

"Viksit Bharat: Citizen-Centric Governance and Development at the Last Mile"

(వికసిత భారత్: పౌర-కేంద్రీకృత పాలన మరియు చివరి మైలు వరకు అభివృద్ధి)

- **లక్ష్యం:** 'వికసిత్ భారత్ 2047' విజన్‌కు అనుగుణంగా పారదర్శకమైన, జవాబుదారీతనంతో కూడిన పాలనను అందించడం.

3. చర్చా అంశాలు - ప్రభుత్వ పథకాలు (THEMATIC SESSIONS)

ఈ వేడుకలో నాలుగు ప్రధాన అంశాలపై ప్రత్యేక సెషన్లు నిర్వహించారు.

సెషన్ అంశం	సంబంధిత కేంద్ర పథకం / మంత్రిత్వ శాఖ
స్థిరమైన జీవనోపాధి	PM Vishwakarma (MSME మంత్రిత్వ శాఖ)
అంటువ్యాధులు కాని వ్యాధుల (NCDs) నివారణ	ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ
రైతుల ఆర్థిక రిస్క తగ్గింపు	KCC (కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డ్) & ఇతర వ్యవసాయ పథకాలు
నెట్-జీరో లక్ష్యం (Net-Zero Path)	PM Surya Ghar Muft Bijli Yojana

4. కీలక వ్యక్తులు (PERSONALITIES IN NEWS)

- **శ్రీ సి.పి. రాధాకృష్ణన్:** భారత ఉపరాష్ట్రపతి.
- **డాక్టర్ జితేంద్ర సింగ్:** కేంద్ర సిబ్బంది, ప్రజా ఫిర్యాదుల శాఖ మంత్రి (MoS).
- **డాక్టర్ టి.వి. సోమనాథన్:** క్యాబినెట్ సెక్రటరీ (ఇతను సివిల్ సర్వీసెస్‌లో నైతికత మరియు సామర్థ్యంపై ప్రసంగిస్తారు).

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- సివిల్ సర్వీసెస్ డేను మొట్టమొదటగా 2006లో ప్రారంభించారు.
- ఈ రోజున ప్రతి ఏటా "Prime Minister's Awards for Excellence in Public Administration" ప్రదానం చేస్తారు.
- **ఆర్టికల్ 311 & 312:** భారత రాజ్యాంగంలో సివిల్ సర్వీసెస్‌కు సంబంధించిన రక్షణలు మరియు ఆల్ ఇండియా సర్వీసెస్ ఏర్పాటు గురించి తెలుపుతాయి.

PM VIKAS పథకం - IIT పాట్నాతో ఒప్పందం

ముఖ్యాంశాలు:

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** మైనారిటీ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Minority Affairs).
- **భాగస్వామ్య సంస్థ:** ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (IIT), పాట్నా.
- **పథకం పేరు:** PM VIKAS (Pradhan Mantri Virasat Ka Samvardhan).
- **లక్ష్యత వర్గం:** బీహార్ రాష్ట్రానికి చెందిన 600 మంది మైనారిటీ యువత.

1. ప్రధాన లక్ష్యాలు (KEY OBJECTIVES)

- **నైపుణ్యాభివృద్ధి:** మైనారిటీ యువతకు ఆధునిక, సాంకేతిక ఆధారిత నైపుణ్యాలను అందించడం.
- **ఉపాధి కల్పన:** పరిశ్రమల అవసరాలకు అనుగుణంగా శిక్షణ ఇచ్చి, ప్లేస్మెంట్ అవకాశాలను మెరుగుపరచడం.
- **సుస్థిర జీవనోపాధి:** సమకాలీన శిక్షణ పద్ధతుల ద్వారా మైనారిటీ వర్గాల సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.

2. శిక్షణ ఇచ్చే రంగాలు (HIGH-DEMAND ROLES)

IIT పాట్నా ఈ క్రింది అత్యధునిక రంగాలలో శిక్షణను అందిస్తుంది:

1. **AI టెక్నోక్రాట్ (AI Technocrat):** ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ రంగంలో సాంకేతిక నైపుణ్యం.
2. **బిజినెస్ అనలిటిక్స్ ఎగ్జిక్యూటివ్ (Business Analytics Executive):** డేటా అనలిటిక్స్ మరియు వ్యాపార వ్యూహాల విశ్లేషణ.

3. PM VIKAS పథకం అంటే ఏమిటి? (UPSC/SSC CONTEXT)

PM VIKAS అనేది గతంలో ఉన్న ఐదు పథకాలను (శిఖ్ బెర్ కమావో, ఉస్తాద్, హమారీ విరాసత్, నయీ రోష్నీ, నయీ మంజిల్) కలిపి రూపొందించిన ఒక సమీకృత పథకం. దీనిలో నాలుగు ప్రధాన విభాగాలు ఉన్నాయి:

- నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు ఉపాధి.
- వ్యవస్థాపకత మద్దతు (Entrepreneurship).
- మైనారిటీ కమ్యూనిటీల వారసత్వ కళలు మరియు సంస్కృతి పరిరక్షణ.
- విద్య మరియు నాయకత్వ వికాసం.

4. ఇతర కీలక భాగస్వామ్యాలు (RECENT MOUS)

కేవలం IIT పాట్నాతోనే కాకుండా, గత వారం ఈ పథకం కింద మరికొన్ని సంస్థలతో కూడా ఒప్పందాలు జరిగాయి:

- **IIT ధర్వాడ్ (కర్ణాటక)**
- **NIT మణిపూర్**
- **CSIR-CMERI, దుర్గాపూర్ (పశ్చిమ బెంగాల్)**
- **అరుణాచల్ ప్రదేశ్ ఫారెస్ట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్**

పరీక్షల కోసం క్విక్ నోట్స్:

- **PM VIKAS పూర్తి పేరు:** ప్రధాన మంత్రి విరాసత్ కా సంవర్ధన్.
- **కేంద్ర బిందువు:** 'వికసిత్ భారత్' లక్ష్యంలో భాగంగా మైనారిటీలను సాంకేతికంగా సాధికారులను చేయడం.
- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** సాంప్రదాయ నైపుణ్యాలను ఆధునిక టెక్నాలజీతో (AI, డేటా సైన్స్) అనుసంధానించడం.

DSC A 23 (YARD 328) - నాలుగవ డైవింగ్ సపోర్ట్ క్రాఫ్ట్

కీలక సమాచారం:

- **ప్రారంభ తేదీ:** 19 ఏప్రిల్ 2026.
- **వేదిక:** టిటాగర్హ్, కోల్కతా (పశ్చిమ బెంగాల్).
- **నిర్మించిన సంస్థ:** M/s టిటాగర్హ్ రైల్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్ (TRSL).
- **ప్రారంభించిన వారు:** వైస్ అడ్మిరల్ బి. శివకుమార్ (చీఫ్ ఆఫ్ మెటీరియల్) సమక్షంలో శ్రీమతి దీపా శివకుమార్.

1. నౌక యొక్క ప్రత్యేకతలు (TECHNICAL SPECIFICATIONS)

- **ప్రాజెక్ట్ పరిధి:** మొత్తం 5 నౌకల ప్రాజెక్టులో ఇది 4వ నౌక.
- **డిజైన్:** ఇది కాటామరాన్-హల్ (Catamaran-hull) ఆకృతిని కలిగి ఉంటుంది. ఇది సముద్రంలో నౌకకు అద్భుతమైన స్థిరత్వాన్ని (Stability) మరియు ఎక్కువ డెక్ ఏరియాను అందిస్తుంది.
- **పరిమాణం:** 30 మీటర్ల పొడవు మరియు సుమారు 380 టన్నుల డిస్ ప్లేస్ మెంట్.
- **సాంకేతిక సహకారం:** ఈ నౌకల మోడల్ టెస్టింగ్ మరియు హైడ్రోడైనమిక్ విశ్లేషణ విశాఖపట్నంలోని NSTL (Naval Science and Technological Laboratory) లో నిర్వహించారు.

2. నౌక యొక్క విధులు (OPERATIONAL CAPABILITIES)

ఈ నౌకలు భారత నౌకాదళానికి ఈ క్రింది విభాగాల్లో బలాన్ని చేకూరుస్తాయి:

- **డైవింగ్ సపోర్ట్:** తీరప్రాంత జలాలు మరియు హార్బర్లలో డైవింగ్ కార్యకలాపాలకు సహకారం.
- **అండర్ వాటర్ ఇన్ స్పెక్షన్:** నీటి అడుగున ఉన్న నిర్మాణాల తనిఖీ.
- **సాల్వేజ్ అసిస్టెన్స్ (Salvage):** మునిగిపోయిన లేదా దెబ్బతిన్న వస్తువులను వెలికితీయడంలో సహాయం.
- **తీరప్రాంత గస్తీ:** కోస్ట్ ఆపరేషన్ డిఫ్ యామెంట్.

3. 'ఆత్మనిర్భర్ భారత్' మరియు మేక్ ఇన్ ఇండియా

- **స్వదేశీ పరిజ్ఞానం:** ఈ నౌకల్లోని ప్రధాన మరియు సహాయక పరికరాలలో 70% **స్వదేశీ తయారీదారుల** నుండి సేకరించబడ్డాయి.
- ఇది రక్షణ రంగంలో భారత ప్రభుత్వ 'ఆత్మనిర్భర్ భారత్' మరియు 'మేక్ ఇన్ ఇండియా' లక్ష్యాలకు నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది.

పరీక్షల కోసం క్విజ్ నోట్స్:

- **DSC అంటే ఏమిటి?** - డైవింగ్ సపోర్ట్ క్రాఫ్ట్ (నీటి అడుగున ఆపరేషన్ కోసం వాడే ప్రత్యేక నౌక).
- **NSTL ఎక్కడ ఉంది?** - విశాఖపట్నం (ఇది DRDO కింద పనిచేస్తుంది).
- **TRSL:** కోల్ కతాకు చెందిన ఈ ప్రైవేట్ సంస్థ భారత నౌకాదళానికి నౌకలను నిర్మిస్తోంది.

INS సుదర్శిని - లోకాయన్ 26 (LOKAYAN 26) పర్యటన

కీలక సమాచారం:

- **నౌక రకం:** సెయిల్ ట్రైనింగ్ షిప్ (Sail Training Ship - తెరచాప నౌక).
- **సందర్శించిన నగరం:** కాసాబ్లాంకా (మొరాకో).
- **ముగిసిన తేదీ:** 18 ఏప్రిల్ 2026.
- **మిషన్ పేరు:** లోకాయన్ 26 (Lokayan 26).
- **తదుపరి గమ్యం:** లాస్ పాల్మాస్, స్పెయిన్.

1. పర్యటన యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం (PURPOSE OF VISIT)

- **శిక్షణ మార్పిడి (Training Exchange):** భారత నౌకాదళ శ్రైణీలు మరియు రాయల్ మొరాకన్ నావల్ స్కూల్ క్యాడెట్ల మధ్య వృత్తిపరమైన సంబంధాలు మరియు శిక్షణ అంశాల మార్పిడి.
- **మారిటైమ్ పార్టనర్షిప్:** ఇండో-మొరాకో మధ్య సముద్ర సంబంధాలను బలపరచడం.
- **వసుధైవ కుటుంబకం:** సముద్రాల గుండా శాంతి మరియు స్నేహ సందేశాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా వ్యాప్తి చేయడం.

2. INS సుదర్శిని గురించి (ABOUT INS SUDARSHINI)

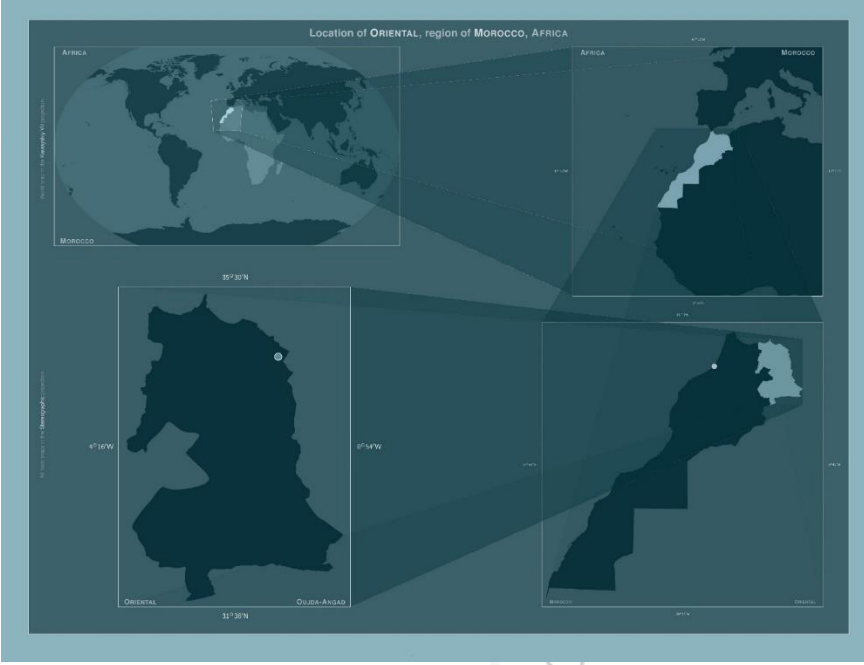
- **రూపకల్పన:** ఇది కేరళలోని కొచ్చిలో ఉన్న గోవా షిప్ యార్డ్ లిమిటెడ్ ద్వారా స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో నిర్మించబడింది.
- **విధులు:** ఇది భారత నౌకాదళ అధికారులకు ప్రాథమిక సముద్రయానం మరియు సెయిలింగ్ లో శిక్షణ ఇవ్వడానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- **క్లాస్:** ఇది తరంగిణి క్లాస్ (Tarangini Class) కు చెందిన రెండవ శిక్షణ నౌక.

3. మొరాకోతో సంబంధాలు - భౌగోళిక ప్రాముఖ్యత

- మొరాకో ఆఫ్రికా ఖండంలో వాయవ్య దిశలో ఉంది.
- ఇది అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం మరియు మధ్యధరా సముద్రం (Mediterranean Sea) రెండింటికీ సరిహద్దులను కలిగి ఉంది.
- **స్ట్రైట్ ఆఫ్ జిబ్రాల్టర్ (Strait of Gibraltar):** మొరాకో మరియు స్పెయిన్ మధ్య ఉండే ఈ జలసంధి అంతర్జాతీయ వాణిజ్యానికి అత్యంత కీలకం.

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **INS తరంగిణి & INS సుదర్శిని:** ఇవి రెండూ భారత నౌకాదళానికి చెందిన ప్రసిద్ధ సెయిల్ ట్రైనింగ్ షిప్స్.
- **లోకాయన్:** ప్రపంచ దేశాలతో సత్సంబంధాల కోసం భారత నౌకాదళం నిర్వహించే సుదీర్ఘ సముద్రయాన యాత్ర.
- **కాసాబ్లాంకా:** మొరాకోలోని అతిపెద్ద నగరం మరియు ప్రధాన ఓడరేవు.

జగద్గురు బసవేశ్వరుడు (బసవన్న):

ప్రాథమిక వివరాలు:

- **కాలం:** 12వ శతాబ్దం (1131-1167 AD).
- **ప్రాంతం:** కర్ణాటక.
- **దార్శనికత:** సామాజిక సమానత్వం, కుల రహిత సమాజం మరియు మహిళా సాధికారత.

1. చారిత్రక మరియు సామాజిక ప్రాముఖ్యత

- **లింగాయత్ ఉద్యమం:** బసవేశ్వరుడు హిందూ మతంలోని కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా 'లింగాయత్' లేదా 'వీరశైవ' ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు.
- **వచన సాహిత్యం:** సామాన్యులకు అర్థమయ్యే రీతిలో కన్నడ భాషలో 'వచనాలు' (Vachanas) ద్వారా తన బోధనలను ప్రచారం చేశారు.
- **అనుభవ మంటపం:** ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి పార్లమెంటుగా పరిగణించబడే 'అనుభవ మంటపం' (Anubhava Mantapa) ను స్థాపించారు. ఇక్కడ అన్ని వర్గాల వారు సామాజిక, ఆధ్యాత్మిక అంశాలపై చర్చించేవారు.

2. ప్రధాన సూత్రాలు (KEY PHILOSOPHIES)

- **కాయకవే కైలాస (Kayakave Kailasa):** "పనే దైవం" (Work is Worship). ప్రతి వ్యక్తి శారీరక శ్రమ చేయాలని, అదే మోక్షానికి మార్గమని ఆయన బోధించారు.
- **దసోహ (Dasoha):** సంపాదించిన దానిలో కొంత భాగాన్ని సమాజ సేవకు, పేదలకు వినియోగించడం.

- **కుల వివక్ష వ్యతిరేకత:** పుట్టుకతో కాకుండా గుణంతోనే వ్యక్తి గొప్పతనం నిర్ణయించబడుతుందని వాదించారు.

3. రాజకీయ మరియు పరిపాలనా నేపథ్యం

- బసవేశ్వరుడు కళ్యాణీ చాళుక్య రాజు **బిజ్జల-II (Bijjala II)** ఆస్థానంలో ప్రధాన మంత్రిగా పనిచేశారు.
- తన అధికారాన్ని సామాజిక సంస్కరణల కోసం ఉపయోగించి, అట్టడుగు వర్గాలకు సమాన హక్కులు కల్పించారు.

4. వర్తమాన ప్రాముఖ్యత (CURRENT SIGNIFICANCE)

- **బసవ జయంతి:** వైశాఖ మాసం, శుక్ల పక్షం తృతీయ తిథి నాడు జరుపుకుంటారు.
- **స్థాట్యూ ఆఫ్ ఈక్వాలిటీ (లండన్):** 2015లో లండన్లోని థేమ్స్ నది ఒడ్డున బసవేశ్వరుని విగ్రహాన్ని ప్రధాని మోదీ ఆవిష్కరించారు.
- **వికసిత్ భారత్:** ప్రభుత్వ పథకాల్లో 'చివరి మైలు వరకు అభివృద్ధి' (Antyodaya) అనే భావన బసవన్న బోధనలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది.

పరీక్షల కోసం క్విజ్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **స్థాపించినది:** అనుభవ మంటపం.
- **ముఖ్య సూత్రం:** కాయకవే కైలాస (పనే దైవం).
- **సాహిత్యం:** వచనాలు (కన్నడ).
- **సంస్కరణ:** కుల రహిత సమాజం మరియు మహిళలకు సమాన గౌరవం.

భారత్ - దక్షిణ కొరియా శిఖరాగ్ర సమావేశం 2026: కీలక ఫలితాలు

ముఖ్య నేపథ్యం:

- **భాగస్వామ్యం:** భారత్-కొరియా మధ్య "ప్రత్యేక వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యం" (Special Strategic Partnership) బలోపేతం.
- **మైత్రి సంవత్సరం:** 2028-29 సంవత్సరాన్ని "భారత్-కొరియా స్నేహ సంవత్సరం"గా జరుపుకోవాలని నిర్ణయించారు.

1. ప్రధాన వ్యూహాత్మక ఒప్పందాలు (STRATEGIC OUTCOMES)

- **షిప్పింగ్ & మారిటైమ్:** నౌకల తయారీ (Shipbuilding), షిప్పింగ్ మరియు మారిటైమ్ లాజిస్టిక్స్ కోసం సమగ్ర ప్రోమోవర్క్.
- **ఎనర్జీ సెక్యూరిటీ:** ఇంధన వనరుల భద్రత మరియు సుస్థిరత (Sustainability) పై ఉమ్మడి ప్రకటన.
- **CEPA అప్గ్రేడ్:** సమగ్ర ఆర్థిక భాగస్వామ్య ఒప్పందం (CEPA)ను ఆధునీకరించేందుకు చర్చల పునరుద్ధరణ.

2. ముఖ్యాంశాలు - అవగాహన ఒప్పందాలు (MOUS)

పరీక్షల్లో అడిగే అవకాశం ఉన్న విభాగాలు:

- **డిజిటల్ బ్రిడ్జ్:** భారత్-కొరియా డిజిటల్ బ్రిడ్జ్ ఏర్పాటుకు ఫ్రేమ్వర్క్.
- **UPI & పేమెంట్స్:** NPCI ఇంటర్నేషనల్ మరియు కొరియన్ ఫైనాన్షియల్ సెలికట్రీనికేషన్ ఇన్స్టిట్యూట్ మధ్య ఒప్పందం (డిజిటల్ చెల్లింపుల కోసం).
- **పర్యావరణం:** పారిస్ ఒప్పందంలోని ఆర్టికల్ 6.2 కింద సహకారం మరియు వాతావరణ మార్పులపై ఒప్పందం.
- **పరిశ్రమలు:** స్టీల్ సప్లై చైన్, సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలు (MSME), మరియు పోర్ట్స్ (ఓడరేవులు) రంగాల్లో సహకారం.
- **సంస్కృతి:** 2026-2030 కాలానికి సాంస్కృతిక మార్పిడి కార్యక్రమం (CEP).

3. ముఖ్యమైన ప్రకటనలు (KEY ANNOUNCEMENTS)

- **ఇండో-పసిఫిక్:** దక్షిణ కొరియా భారతదేశపు "ఇండో పసిఫిక్ ఓపెన్ ఇనిషియేటివ్" (IPOI) లో చేరింది.
- **ISA & GGGI:** కొరియా ఇంటర్నేషనల్ సోలార్ అలయన్స్ (ISA) లో చేరగా, భారత్ గ్లోబల్ గ్రీన్ గ్రోత్ ఇన్స్టిట్యూట్ (GGGI) లో చేరింది.
- **ఎకనామిక్ సెక్యూరిటీ:** "ఎకనామిక్ సెక్యూరిటీ డైలాగ్" ప్రారంభం.
- **ఆర్కిటిక్ సహకారం:** వాతావరణ మార్పులు మరియు ఆర్కిటిక్ ప్రాంతంపై విదేశాంగ శాఖల మధ్య కొత్త డైలాగ్ ప్రారంభం.

4. అంతర్జాతీయ సంబంధాల విశ్లేషణ (UPSC CONTEXT)

- **Act East Policy:** దక్షిణ కొరియాతో బంధం భారతదేశపు 'యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ'లో కీలక భాగం.
- **Economic Security:** చైనాపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించుకుంటూ, సరఫరా గొలుసు (Supply Chain) భద్రత కోసం రెండు దేశాలు ప్రయత్నిస్తున్నాయి.
- **Tech Cooperation:** సెమీకండక్టర్లు, డిజిటల్ సెక్యూరిటీ మరియు గ్రీన్ ఎనర్జీలో కొరియా సాంకేతికత భారత్కు కీలకం.

పరీక్షల కోసం క్వీస్ నోట్స్:

- **CEPA:** Comprehensive Economic Partnership Agreement (భారత్-కొరియా మధ్య 2010 నుండి అమలులో ఉంది).
- **IPOI:** భారత్ ప్రతిపాదించిన ఇండో-పసిఫిక్ సముద్రాల చొరవ.
- **ముఖ్య నగరం:** సియోల్ (దక్షిణ కొరియా రాజధాని).

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉపాధి హామీ పథకం (MGNREGA): 2025-26 విశ్లేషణ

నివేదిక మూలం: LibTech India (పబ్లిక్ పాలసీ రీసెర్చ్ సంస్థ).

ప్రధాన అంశం: 2024-25లో పోలిస్టే 2025-26లో ఉపాధి కల్పన మరియు ఆదాయంలో భారీ క్షీణత.

1. కీలక గణాంకాలు (KEY STATISTICAL TRENDS)

పరీక్షల్లో డేటా విశ్లేషణ కోసం ఇవి చాలా ముఖ్యం:

- **పనిదినాల క్షీణత (Persondays):** మొత్తం పనిదినాలు 23.2% తగ్గాయి (2,422.84 లక్షల నుండి 1,859.77 లక్షలకు). ఇది 2015-16 (రాష్ట్ర విభజన) తర్వాత అత్యల్ప ప్రదర్శన.
- **కుటుంబాల భాగస్వామ్యం:** ఉపాధి పొందిన కుటుంబాల సంఖ్య 8.6% తగ్గింది.
- **100 రోజుల పని:** 100 రోజుల పని పూర్తి చేసుకున్న కుటుంబాల సంఖ్య 57.6% భారీగా పడిపోయింది (5.1 లక్షల నుండి 2.16 లక్షలకు).
- **సగటు పనిదినాలు:** ప్రతి కుటుంబానికి లభించిన సగటు పనిదినాలు 51.62 నుండి 43.37 రోజులకు తగ్గాయి.

2. జిల్లా స్థాయి విశ్లేషణ

- రాష్ట్రంలోని మొత్తం 26 జిల్లాల్లోనూ పనిదినాల కల్పన తగ్గింది.
- **అత్యధిక క్షీణత నమోదైన జిల్లాలు:**
 1. NTR జిల్లా (46.5%) - అత్యధికం.
 2. చిత్తూరు (38.5%).
 3. అన్నమయ్య (30.9%).

3. వేతనాలు మరియు ఆదాయం

- **వేతన మార్పు:** వేతన రేటు ₹300 నుండి ₹307కి పెరిగినప్పటికీ, పనిదినాలు తగ్గడం వల్ల కార్మికుల మొత్తం ఆదాయం తగ్గింది.
- **వార్షిక ఆదాయం:** సగటు వార్షిక కుటుంబ ఆదాయం ₹13,190 నుండి ₹11,464కి పడిపోయింది.

4. విధానపరమైన మార్పు (THE TRANSITION)

పరీక్షల్లో ఈ కొత్త మిషన్ గురించి అడిగే అవకాశం ఉంది:

- **MGNREGA రద్దు:** డిసెంబర్ 2025లో MGNREGA చట్టాన్ని రద్దు చేసి, దాని స్థానంలో కొత్త పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టారు.
- **కొత్త పథకం:** VB-GRAMG (Viksit Bharat-Guarantee for Rozgar and Ajeevika Mission - Gramin).
- **పరిణామం:** ఈ మార్పు (Transition) సమయంలో ఏర్పడిన సంస్థాగత లోపాల వల్ల ఉపాధి కల్పనలో అంతరాయం ఏర్పడిందని నివేదిక పేర్కొంది.

5. జాబ్ కార్డుల తొలగింపు (WORKFORCE CONTRACTION)

- దేశవ్యాప్తంగా కొత్త జాబ్ కార్డుల చేరిక ఎక్కువగా ఉంటే, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాత్రం 4.58 లక్షల జాబ్ కార్డులు, 12.33 లక్షల మంది కార్మికులు ఉపాధి జాబితా నుండి తొలగించబడ్డారు.

పరీక్షల కోసం క్విక్ నోట్స్:

- **LibTech India:** సంక్షేమ పథకాల పంపిణీపై పనిచేసే పరిశోధనా సంస్థ.
- **VB-GRAMG:** MGNREGA స్థానంలో వచ్చిన కొత్త గ్రామీణ ఉపాధి మిషన్.
- **తక్కువ ప్రదర్శన:** విభజన తర్వాత ఏపీలో ఉపాధి హామీ పథకం అమలులో ఇదే అత్యంత బలహీనమైన సంవత్సరం.

విశాఖపట్నం: అంతర్జాతీయ క్రూయిజ్ టూరిజం హబ్

ప్రధాన పరిణామం:

- **ఆపరేటర్:** కార్డెలియా క్రూయిజెస్ (Cordelia Cruises).
- **విశేషం:** విశాఖపట్నం నుండి మొట్టమొదటి అంతర్జాతీయ క్రూయిజ్ ప్రయాణం ప్రారంభం కానుంది.
- **ప్రారంభం:** జూన్ 22 నుండి దేశీయ సర్వీసులు (చెన్నై నుండి), జూలై 15 నుండి అంతర్జాతీయ సర్వీసులు (విశాఖ నుండి).

1. ప్రయాణ మార్గం (ITINERARY DETAILS)

- **దేశీయ సర్వీసు:** చెన్నై - విశాఖపట్నం - పుదుచ్చేరి - చెన్నై.
- **అంతర్జాతీయ సర్వీసు (14 రోజులు):** విశాఖపట్నం - చెన్నై - ఫుకెట్ (థాయ్‌లాండ్) - లంకావి & కొలాలంపూర్ (మలేషియా) - సింగపూర్.
- **ప్రాముఖ్యత:** ఇది చెన్నై, విశాఖపట్నం మరియు ఆగ్నేయాసియా దేశాలను అనుసంధానించే సుస్థిరమైన క్రూయిజ్ సర్క్యూట్‌ను ఏర్పాటు చేస్తుంది.

2. ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత (ECONOMIC IMPLICATIONS)

- **రాష్ట్ర ఆదాయం:** ప్రతి క్యాబిన్ విక్రయంపై 18% GST రూపంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి గణనీయమైన ఆదాయం లభిస్తుంది.
- **ఉపాధి:** పర్యాటక రంగం ద్వారా స్థానిక హోటళ్లు, రవాణా మరియు గైడ్లకు ఉపాధి అవకాశాలు పెరుగుతాయి.
- **స్థిరత్వం:** క్రూయిజ్ ప్రయాణాలు 2-3 ఏళ్ల ముందే ప్లాన్ చేయబడతాయి, కాబట్టి ప్రారంభ విజయవంతం కావడం వల్ల భవిష్యత్తులో మరిన్ని క్రూయిజ్ లైన్లు విశాఖకు వచ్చే అవకాశం ఉంది.

3. నౌక సామర్థ్యం మరియు సౌకర్యాలు

- **ప్రయాణీకుల సామర్థ్యం:** 1,800 మంది (793 క్యాబిన్లు).
- **సిబ్బంది:** సుమారు 650 మంది.
- **వసతులు:** రెస్టారెంట్లు, థియేటర్, స్పా, స్విమ్మింగ్ పూల్ మరియు క్యాసినో వంటి అత్యాధునిక సౌకర్యాలు.
- **ధర:** ఒక వ్యక్తికి ఒక రాత్రికి సుమారు ₹10,000.

4. పర్యాటక రంగం - ఏపీ విధానాలు (UPSC/APPSC CONTEXT)

- **మెరైన్ టూరిజం:** ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తన సుదీర్ఘ తీరప్రాంతాన్ని (సుమారు 974 కి.మీ) సద్వినియోగం చేసుకోవడంలో భాగంగా క్రూయిజ్ టూరిజంపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించింది.
- **విశాఖపట్నం పోర్ట్:** విశాఖలో అత్యాధునిక 'ఇంటర్నేషనల్ క్రూయిజ్ టర్మినల్' అందుబాటులోకి రావడం ఈ అభివృద్ధికి ప్రధాన కారణం.

పరీక్షల కోసం క్విక్ నోట్స్:

- **కార్డెలియా క్రూయిజెస్:** భారతదేశంలోని ప్రముఖ క్రూయిజ్ ఆపరేటర్.
- **అంతర్జాతీయ గమ్యస్థానాలు:** సింగపూర్, మలేషియా, థాయ్‌లాండ్.

- **GST రేటు:** క్రూయిజ్ సేవలకు 18%.
- **విశాఖ క్రూయిజ్ టర్మినల్:** కేంద్ర పర్యాటక శాఖ మరియు విశాఖ పోర్ట్ ట్రస్ట్ సంయుక్తంగా దీనిని నిర్మించాయి.

హంగేరీ ఎన్నికల ఫలితాలు

నేపథ్యం:

- **విక్టర్ ఓర్బన్:** గత 16 ఏళ్లుగా హంగేరీ ప్రధాని. ఇతను 'ఇల్లిబరల్ డెమోక్రసీ' (Illiberal Democracy) లేదా 'ఎలక్టోరల్ ఆటోక్రసీ'కి పితామహుడిగా పేరు పొందారు.
- **విజేత:** పీటర్ మాగ్యార్ (Péter Magyar). ఇతను ఓర్బన్ నేతృత్వంలోని 'టిస్జా' (Tisza) పార్టీని ఓడించారు.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పదజాలం (KEY TERMINOLOGY):

- **Illiberal Democracy:** ఎన్నికలు జరుగుతాయి కానీ పౌర హక్కులు, పత్రికా స్వేచ్ఛ మరియు న్యాయవ్యవస్థ స్వతంత్రత దెబ్బతిన్న వ్యవస్థ.
- **Electoral Autocracy:** ఎన్నికల ద్వారా ఎన్నికైనప్పటికీ, నిరంకుశంగా పాలించడం.
- **Cronyism:** రాజకీయ నాయకులు తమ స్నేహితులు లేదా సన్నిహితులకు ఆర్థిక ప్రయోజనాలు చేకూర్చడం.
- **Viksit Bharat 2047:** హంగేరీ ఉదాహరణ ద్వారా భారత్ వంటి దేశాలు ప్రజాస్వామ్య విలువలను కాపాడుకుంటూనే అభివృద్ధి సాధించాలనే పాఠం తీసుకోవచ్చు.

భారతదేశంలో కార్మిక ఉద్యమాలు మరియు కొత్త లేబర్ కోడ్లు

ప్రస్తుత నేపథ్యం:

- **నోయిడా నిరసనలు:** వేతనాల పెంపు, పని గంటల నియంత్రణ మరియు ఇతర ప్రాథమిక హక్కుల కోసం నోయిడా పారిశ్రామిక బెల్ట్లో కార్మికులు భారీ ఎత్తున సమీకృతులయ్యారు.
- **ప్రేరణ:** హర్యానా ప్రభుత్వం తన రాష్ట్రంలోని కార్మికులకు వేతనాలను 35% పెంచడం, నోయిడా కార్మికుల్లో తమ తక్కువ వేతనాలపై అసహనానికి దారితీసింది.

1. కొత్త లేబర్ కోడ్లు: ప్రధాన సవాళ్లు (NEW LABOUR CODES - CRITICAL ANALYSIS)

కేంద్ర ప్రభుత్వం 2025 చివర నుండి అమలులోకి తెచ్చిన కొత్త లేబర్ కోడ్లు కార్మికులపై చూపుతున్న ప్రభావం:

- **పని గంటలు:** కొత్త కోడ్లు రోజుకు 12 గంటల పని దినాన్ని అనుమతిస్తున్నాయి. దీనివల్ల యజమానులు కనీస వేతనానికే ఎక్కువ పనిని కార్మికుల నుండి ఆశిస్తున్నారు.
- **వేతన నిర్ణయం:** కేంద్రం 'వేతన ఫ్లోర్' (Wage Floor)ను మాత్రమే నిర్ణయించింది, అసలు వేతనాల నిర్ణయాన్ని రాష్ట్రాలకే వదిలేసింది. దీనివల్ల రాష్ట్రాల మధ్య వేతన వ్యత్యాసాలు పెరిగాయి.
- **కాంట్రాక్ట్ లేబర్:** 1997-98 తర్వాత ప్రస్తుతం ఫార్మల్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ సెక్టార్లో కాంట్రాక్ట్ లేబర్ శాతం అత్యధికంగా ఉంది. కొత్త కోడ్లు ఉద్యోగ భద్రత కంటే కాంట్రాక్ట్ పద్ధతినే ప్రోత్సహిస్తున్నాయి.
- **సమ్మెలపై ఆంక్షలు:** కార్మికులు తమ నిరసనను వ్యక్తం చేసే 'స్ట్రైక్' హక్కుపై కొత్త కోడ్లు తీవ్ర పరిమితులు విధించాయి.

2. ఇటీవలి పారిశ్రామిక సమ్మెలు (TIMELINE OF LABOUR UNREST)

ఇవి భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో కార్మిక హక్కుల స్థితిగతులను ప్రతిబింబిస్తాయి:

1. **శ్రీపెరంబుదూర్ (తమిళనాడు):** శామ్సంగ్ కార్మికుల సమ్మె (వేతనాలు, యూనియన్ల గుర్తింపుపై).
2. **పానిపట్ (హర్యానా):** IOCL రిఫైనరీ కార్మికుల సమ్మె (8 గంటల పని దినం కోరుతూ).
3. **పాత్రాతు (జార్ఖండ్) & రాయ్‌పూర్ (ఛత్తీస్‌గఢ్):** NTPC మరియు అదానీ ప్లాంట్లలో నిరసనలు.

3. సామాజిక-ఆర్థిక కారణాలు (SOCIO-ECONOMIC FACTORS)

కార్మికుల్లో అశాంతికి కేవలం వేతనాలు మాత్రమే కాకుండా ఇతర అంశాలు కూడా తోడయ్యాయి:

- **ద్రవ్యోల్బణం:** పెరుగుతున్న ఆహార ధరలు మరియు వంట గ్యాస్ (LPG) ధరలు కార్మికుల వాస్తవ ఆదాయాన్ని దెబ్బతీశాయి. ఒక సగటు కార్మికుడు తన ఆదాయంలో 1/6 వంతు కేవలం వంట ఖర్చులకే వెచ్చించాల్సి వస్తోంది.
- **ట్రైపార్టీట్ సంప్రదింపుల లేమి:** 2015 నుండి 'ఇండియన్ లేబర్ కాన్ఫరెన్స్' (ILC) సమావేశం కాలేదు. కార్మికులు, యజమానులు మరియు ప్రభుత్వం మధ్య చర్చలు లేకుండానే కొత్త చట్టాలు రావడాన్ని కార్మిక సంఘాలు వ్యతిరేకిస్తున్నాయి.

4. పౌర హక్కుల ఉల్లంఘన (CIVIL RIGHTS CONCERNS)

- నిరసనల్లో పాల్గొన్న గృహ కార్మికులను (Domestic Workers) రెసిడెన్షియల్ సొసైటీలు బహిష్కరించడం, వారి ఫోటోలను గేట్ల వద్ద ప్రదర్శించడం వంటివి తీవ్రమైన పౌర హక్కుల ఉల్లంఘనగా పరిగణించబడతాయి.

WAY FORWARD:

- **మానవీయ పని గంటలు:** శారీరక మరియు మానసిక ఆరోగ్యానికి భంగం కలగకుండా పని గంటలను నియంత్రించాలి.
- **సమగ్ర సంస్కరణలు:** కాగితంపై మాత్రమే కాకుండా, క్షేత్రస్థాయిలో అమలయ్యేలా నిజమైన కార్మిక సంస్కరణలు చేపట్టాలి.
- **సంప్రదింపుల పునరుద్ధరణ:** ఇండియన్ లేబర్ కాన్ఫరెన్స్ వంటి వేదికల ద్వారా అన్ని వర్గాలతో చర్చించి నిర్ణయాలు తీసుకోవాలి.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పదాలు:

- **Wage Floor:** కేంద్రం నిర్ణయించే కనీస వేతన ప్రాతిపదిక.
- **Contractualization:** శాశ్వత ఉద్యోగాల స్థానంలో కాంట్రాక్ట్ ఉద్యోగాల పెరుగుదల.
- **Tripartite Consultation:** ప్రభుత్వం, యజమాన్యం మరియు కార్మికుల మధ్య జరిగే ముక్కోణపు చర్చలు.
- **ILC:** Indian Labour Conference.

SHANTI చట్టం, 2025: భారత అణుశక్తి రంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులు

నేపథ్యం:

- **పూర్తి పేరు:** Sustainable Harnessing and Advancement of Nuclear Energy for Transforming India (SHANTI) Act, 2025.

- **ప్రధాన లక్ష్యం:** ప్రస్తుతం ఉన్న 8.7 GW అణుశక్తి సామర్థ్యాన్ని 2047 నాటికి 100 GWకి పెంచడం.
- **కీలక మార్పు:** అణు విద్యుత్ ప్లాంట్ల నిర్వహణలో ప్రైవేట్ కంపెనీలకు అనుమతి మరియు విదేశీ నిధుల సమీకరణకు అవకాశం.

1. నియంత్రణ మరియు బాధ్యతలు (REGULATORY FRAMEWORK)

- **ఏకీకృత చట్టపరమైన ఫ్రేమ్వర్క్:** ఈ చట్టం నియంత్రణ (Control) మరియు భద్రత (Safety) విధివిధానాలను స్పష్టంగా వేరు చేసింది.
- **లైసెన్సి బాధ్యత:** భద్రత, రక్షణ మరియు నిబంధనల అమలుకు పూర్తి బాధ్యత ప్లాంట్ నిర్వహించే సంస్థదే (Licensee).
- **నిర్వహణ నిబద్ధత (Lifetime Commitment):** అణు ప్లాంట్లు ఇతర విద్యుత్ ప్లాంట్ల కంటే ఎక్కువ కాలం పనిచేస్తాయి. కాబట్టి, ప్లాంట్ జీవితకాలం మొత్తం డిజైన్ సపోర్ట్ నిర్వహించడం మరియు ప్రతి 10 ఏళ్లకు ఒకసారి భద్రతా సమీక్ష (Periodic Safety Review) చేయడం తప్పనిసరి.

2. ఆర్థిక మరియు వ్యర్థాల నిర్వహణ (FINANCIAL & WASTE MANAGEMENT)

ప్రైవేట్ సంస్థలు ఈ క్రింది అంశాలకు ఆర్థిక భద్రత కల్పించాలి:

- **వ్యర్థాల నిర్వహణ (Waste Management):** అణు వ్యర్థాలను సురక్షితంగా భద్రపరచడం.
- **నష్టపరిహారం:** రేడియేషన్ వల్ల కలిగే నష్టాలకు క్లెయిమ్ల సెటిల్మెంట్.
- **డీకమిషనింగ్ (Decommissioning):** ప్లాంట్ కాలపరిమితి ముగిసాక దానిని సురక్షితంగా మూసివేయడం.

3. సాంకేతిక ఎంపికలు (TECHNOLOGY CHOICES)

- **స్వదేశీ రియాక్టర్లు:** 700 MW సామర్థ్యం కలిగిన ప్రెస్యూరైజ్డ్ హెవీ వాటర్ రియాక్టర్లు (PHWR) ప్రైవేట్ రంగానికి సరైన ఎంపికగా నిపుణులు సూచిస్తున్నారు.
- **విదేశీ సాంకేతికత సవాళ్లు:** విదేశీ రియాక్టర్ల దిగుమతికి భారీ ఖర్చు అవుతుంది మరియు భారతీయ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా డిజైన్ మార్పులకు (Design Validation) 2-3 ఏళ్ల సమయం పడుతుంది.

4. పెట్టుబడిదారుల ప్రాధాన్యతలు (INVESTOR PRIORITIES)

ప్రైవేట్ కంపెనీలు పెట్టుబడి పెట్టే ముందు ఈ నాలుగు అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటాయి:

1. సరైన స్థల ఎంపిక (Site Selection).
2. సరసమైన సాంకేతికత (Affordable Technology).
3. ప్రభుత్వ సహకారం (Government Hand-holding).
4. విద్యుత్ ధరల సమర్థత (Tariff Viability).

5. సైన్స్ & టెక్నాలజీ అంశాలు (UPSC/SSC CONTEXT)

- **Radioisotopes & Half-life:** అణుధార్మికత కలిగిన ఐసోటోపుల అర్థ జీవితకాలం (Half-life) స్థిరంగా ఉంటుంది (ఉదా: 30 ఏళ్లు ఉంటే అది మారదు). దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకునే భద్రతా ప్రమాణాలు రూపొందించాలి.

- **NPCIL:** ప్రస్తుతం భారతదేశంలో అణు ప్లాంట్లను నిర్వహిస్తున్న ఏకైక ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ (Nuclear Power Corporation of India Ltd).

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పాయింట్లు:

- **SHANTI Act:** ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం మరియు విదేశీ పెట్టుబడులకు ద్వారాలు తెరిచిన చట్టం.
- **లక్ష్యం:** 2047 నాటికి 100 GW అణు విద్యుత్.
- **సెక్షన్ 10:** కొత్తగా ఈ రంగంలోకి వచ్చే ప్రైవేట్ సంస్థల విధులను మరియు బాధ్యతలను స్పష్టంగా వివరిస్తుంది.
- **AEC:** అణుశక్తి కమిషన్ (Atomic Energy Commission).

ఉత్తర కొరియా క్షిపణి పరీక్షలు - ఏప్రిల్ 2026

ప్రస్తుత పరిణామం:

- **సంఘటన:** ఉత్తర కొరియా ఆదివారం నాడు సముద్రం వైపు వరుసగా **అల్పశ్రేణి బాలిస్టిక్ క్షిపణులను (Short-range Ballistic Missiles)** ప్రయోగించింది.
- **పరిధి:** ఈ క్షిపణులు సుమారు **140 కి.మీ.** దూరం ప్రయాణించి తూర్పు జలాల్లో పడ్డాయి.
- **నేపథ్యం:** ఉత్తర కొరియా అణుశక్తి తయారీలో "అత్యంత ప్రమాదకరమైన" (Very serious) పురోగతి సాధిస్తోందని **UN అణు పర్యవేక్షణ సంస్థ (IAEA)** హెచ్చరించిన కొద్ది రోజులకే ఈ ప్రయోగాలు జరిగాయి.

1. బాలిస్టిక్ క్షిపణి అంటే ఏమిటి? (UPSC/SSC STATIC GK)

- **నిర్వచనం:** ప్రయోగించిన తర్వాత వాతావరణం పైభాగానికి వెళ్లి, గురుత్వాకర్షణ శక్తి ద్వారా లక్ష్యాన్ని చేరుకునే క్షిపణులను బాలిస్టిక్ క్షిపణులు అంటారు.
- **రకాలు:** వీటిని పరిధిని బట్టి SRBM (Short Range), MRBM (Medium Range), IRBM (Intermediate Range), మరియు ICBM (Intercontinental) గా వర్గీకరిస్తారు. ఉత్తర కొరియా ఇప్పుడు ప్రయోగించింది **SRBM** రకానికి చెందినవి.

2. అంతర్జాతీయ సంబంధాలు మరియు భద్రతా సవాళ్లు

- **IAEA హెచ్చరిక:** ఇంటర్నేషనల్ అటామిక్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ (IAEA) నివేదిక ప్రకారం, ఉత్తర కొరియా తన అణు పరీక్షా కేంద్రాలను మరియు యురేనియం సుసంపన్నత ప్లాంట్లను నిరంతరం విస్తరిస్తోంది.
- **UN ఆంక్షలు:** ఉత్తర కొరియా బాలిస్టిక్ క్షిపణి మరియు అణు పరీక్షలపై ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలి (UNSC) ఇప్పటికే అనేక ఆంక్షలు విధించింది. అయినప్పటికీ ఆ దేశం వీటిని ధిక్కరిస్తోంది.
- **ప్రాంతీయ ప్రభావం:** ఈ పరీక్షలు దక్షిణ కొరియా మరియు జపాన్ దేశాల భద్రతకు ముప్పుగా పరిణమిస్తున్నాయి.

3. IAEA గురించి (QUICK REVISION FOR EXAMS)

- **పూర్తి పేరు:** ఇంటర్నేషనల్ అటామిక్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ (International Atomic Energy Agency).
- **ఏర్పాటు:** 1957.
- **ప్రధాన కార్యాలయం:** వియన్నా, ఆస్ట్రీయా.

- **లక్ష్యం:** అణుశక్తిని శాంతియుత ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగించేలా చూడటం మరియు అణుయుద్ధాల వ్యాప్తిని అడ్డుకోవడం.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పాయింట్లు:

- **దూరం:** 140 కి.మీ.
- **క్షిపణి రకం:** అల్పశ్రేణి బాలిస్టిక్ క్షిపణి.
- **IAEA నివేదిక:** ఉత్తర కొరియా అణు సామర్థ్యాల విస్తరణపై ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.
- **భౌగోళిక ప్రాంతం:** కొరియా ద్వీపకల్పం (Korean Peninsula).

ఫ్రాన్స్ - గ్రీస్ భద్రతా ఒప్పందం (SECURITY PACT) - 2026

- **పర్యటన:** ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మాన్యుయేల్ మాక్రాన్ ఏప్రిల్ 24-25 తేదీల్లో గ్రీస్లో పర్యటించనున్నారు.
- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** ఇరు దేశాల మధ్య ఉన్న భద్రతా ఒప్పందాన్ని మరో **ఐదేళ్ల పాటు** పొడిగించడం (Renew).

1. ఒప్పందం యొక్క ముఖ్యంశాలు (KEY PROVISIONS)

- **కాలపరిమితి:** ఈ ఒప్పందం ఐదేళ్ల పాటు అమలులో ఉంటుంది. ఆ తర్వాత ఇది 'ఆటోమేటిక్'గా పునరుద్ధరించబడుతుంది.
- **నేపథ్యం:** మధ్యప్రాచ్యంలో (ముఖ్యంగా ఇరాన్లో) జరుగుతున్న యుద్ధం మరియు భౌగోళిక రాజకీయ అనిశ్చితి నేపథ్యంలో ఈ భద్రతా సహకారం ప్రాధాన్యత సంతరించుకుంది.
- **పరస్పర రక్షణ:** ఈ ఒప్పందం కింద, ఒకవేళ ఏదైనా మూడవ దేశం నుండి ముప్పు ఏర్పడితే ఇరు దేశాలు సైనికపరంగా సహకరించుకుంటాయి.

2. భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాముఖ్యత (GEOPOLITICAL CONTEXT - UPSC)

- **తూర్పు మధ్యధరా ప్రాంతం (Eastern Mediterranean):** ఈ ప్రాంతంలో ఇంధన వనరులు మరియు సరిహద్దు వివాదాల దృష్ట్యా ఫ్రాన్స్, గ్రీస్ దేశాల మధ్య మైత్రీ చాలా ముఖ్యం.
- **ఇరాన్ యుద్ధ ప్రభావం:** ఇరాన్ కేంద్రంగా సాగుతున్న ఉద్రిక్తతలు ప్రపంచ చమురు సరఫరా మరియు యూరోపియన్ భద్రతపై ప్రభావం చూపుతున్న తరుణంలో, ఐరోపా దేశాలు తమ రక్షణ సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకుంటున్నాయి.
- **NATO లోపల సహకారం:** ఫ్రాన్స్ మరియు గ్రీస్ రెండూ NATO (North Atlantic Treaty Organization) సభ్య దేశాలే అయినప్పటికీ, ఈ ద్వైపాక్షిక ఒప్పందం అదనపు రక్షణ కవచంలా పనిచేస్తుంది.

3. గత చరిత్ర - రక్షణ కొనుగోళ్లు

- గతంలో గ్రీస్ ప్రభుత్వం ఫ్రాన్స్ నుండి అత్యాధునిక **రాఫెల్ (Rafale)** యుద్ధ విమానాలు మరియు **బెల్హారా (Belharra)** క్లాస్ ఫ్రీగేట్లను (యుద్ధ నౌకలు) కొనుగోలు చేయడానికి ఒప్పందాలు చేసుకుంది. తాజా భద్రతా ఒప్పందం ఈ రక్షణ వాణిజ్యానికి మరింత ఊతమిస్తుంది.

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **ఇమ్మాన్యుయేల్ మాక్రాన్:** ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు.

- **ప్రాంతం:** ఏజియన్ సముద్రం మరియు తూర్పు మధ్యధరా జలాలు.
- **ఒప్పందం స్వభావం:** సెక్యూరిటీ ప్యాక్ట్ (భద్రతా ఒప్పందం).
- **అంతర్జాతీయ సంబంధాలు:** EU (European Union) మరియు NATO పరిధిలో ఈ రెండు దేశాల మధ్య బలమైన ఆర్థిక, రక్షణ సంబంధాలు ఉన్నాయి.

అర్జెంటీనా - ఇజ్రాయెల్ సంబంధాలు మరియు ఇసాక్ ఒప్పందాలు (ISAAC ACCORDS)

ప్రస్తుత వార్త:

- **ప్రకటన:** ఇరాన్ పై అమెరికా-ఇజ్రాయెల్ జరుపుతున్న యుద్ధం "సరైన చర్య" అని అర్జెంటీనా అధ్యక్షుడు జేవియర్ మైలీ మద్దతు ప్రకటించారు.
- **ఇసాక్ ఒప్పందాలు (Isaac Accords):** ఇజ్రాయెల్ మరియు లాటిన్ అమెరికా దేశాల మధ్య సంబంధాలను బలోపేతం చేసే లక్ష్యంతో రూపొందించిన ఈ ఒప్పందంపై మైలీ సంతకం చేశారు.

1. ఇసాక్ ఒప్పందాలు (ISAAC ACCORDS) - ముఖ్యాంశాలు

పరీక్షల్లో అడిగే అవకాశం ఉన్న అంశాలు:

- **లక్ష్యం:** ఇజ్రాయెల్ మరియు లాటిన్ అమెరికా (దక్షిణ అమెరికా) దేశాల మధ్య దౌత్య, ఆర్థిక మరియు రక్షణ సంబంధాలను లోతుగా పెంచడం.
- **ప్రాముఖ్యత:** గతంలో కుదిరిన 'అబ్రాహం ఒప్పందాలు' (Abraham Accords - అరబ్ దేశాలు & ఇజ్రాయెల్ మధ్య) తరహాలోనే, లాటిన్ అమెరికాలో ఇజ్రాయెల్ ప్రభావాన్ని పెంచడానికి ఇవి ఉద్దేశించబడ్డాయి.

2. IRGCని ఉగ్రవాద సంస్థగా గుర్తించడం

- **నిర్ణయం:** ఇరాన్ యొక్క **ఇస్లామిక్ రివల్యూషనరీ గార్డ్ కార్పొరేషన్ (IRGC)**ను అర్జెంటీనా ప్రభుత్వం అధికారికంగా "ఉగ్రవాద సంస్థ"గా గుర్తించింది.
- **నేపథ్యం:** 1994లో బ్యూనస్ ఐరిస్ లోని AMIA సెంటర్ పై జరిగిన బాంబు దాడిలో ఇరాన్ ప్రమేయం ఉందని అర్జెంటీనా చాలా కాలంగా ఆరోపిస్తోంది. ఈ నేపథ్యంలో తాజా నిర్ణయం దౌత్యపరంగా అత్యంత కీలకం.

3. భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాముఖ్యత (GEOPOLITICAL CONTEXT - UPSC)

- **విదేశీ విధానంలో మార్పు:** అర్జెంటీనా యొక్క మునుపటి వామపక్ష ప్రభుత్వాలు ఇరాన్ పట్ల కొంత మృదువుగా ఉండేవి. అయితే, ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు జేవియర్ మైలీ రష్యా, చైనా మరియు ఇరాన్ లకు దూరంగా ఉంటూ అమెరికా మరియు ఇజ్రాయెల్ వైపు మొగ్గు చూపుతున్నారు.
- **లాటిన్ అమెరికాలో చీలిక:** కొలంబియా, బ్రెజిల్ వంటి దేశాలు ఇజ్రాయెల్ చర్యలను విమర్శిస్తుండగా, అర్జెంటీనా మద్దతు ప్రకటించడం ఆ ఖండంలో దౌత్యపరమైన చీలికను సూచిస్తోంది.

4. ఇరాన్ యుద్ధం - అంతర్జాతీయ ప్రభావం

- అర్జెంటీనా మద్దతు అమెరికా-ఇజ్రాయెల్ కూటమికి అంతర్జాతీయంగా మరింత నైతిక మద్దతును ఇస్తుంది.
- లాటిన్ అమెరికాలో ఇరాన్ మరియు హిజ్బుల్లా (Hezbollah) కార్యకలాపాలను అరికట్టడానికి ఈ 'ఇసాక్ ఒప్పందాలు' ఒక వేదికగా ఉపయోగపడతాయి.

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **జేవియర్ మైలీ:** అర్రెంటీనా అధ్యక్షుడు.
- **Isaac Accords:** ఇజ్రాయెల్ మరియు లాటిన్ అమెరికా దేశాల మధ్య దౌత్య ఒప్పందం.
- **IRGC:** ఇరాన్ యొక్క శక్తివంతమైన సైనిక విభాగం (ఇస్లామిక్ రివల్యూషనరీ గార్డ్స్ కార్పస్).
- **AMIA దాడి (1994):** అర్రెంటీనా చరిత్రలో జరిగిన అతిపెద్ద ఉగ్రవాద దాడి, ఇది ఇరాన్-అర్రెంటీనా సంబంధాలను ప్రభావితం చేసింది.

భారత్ - శ్రీలంక ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు (ఏప్రిల్ 2026)

ప్రాధాన్యత: ఏదైనా భారత ఉపరాష్ట్రపతి శ్రీలంకలో జరిపిన మొట్టమొదటి ద్వైపాక్షిక పర్యటన ఇది.

1. ఇంధన రంగ సహకారం (ENERGY COOPERATION)

పరీక్షల్లో 'ట్రీంకోమలీ' ప్రాముఖ్యతపై ప్రశ్నలు వచ్చే అవకాశం ఉంది:

- **ట్రీంకోమలీ ఎనర్జీ హబ్:** శ్రీలంకలోని తూర్పు జిల్లా అయిన ట్రీంకోమలీని ఇంధన కేంద్రంగా (Energy Hub) మార్చడంపై భారత్ మొగ్గు చూపుతోంది.
- **ముఖ్య ప్రాజెక్టులు:** * దక్షిణ భారతదేశం నుండి శ్రీలంకకు **ముడి చమురు పైప్ లైన్** నిర్మాణం.
○ రెండో ప్రపంచ యుద్ధ కాలం నాటి **ఆయిల్ ట్యాంక్ ఫార్మ్స్ (Oil Tank Farms)** అభివృద్ధి.
- **లక్ష్యం:** పశ్చిమాసియా యుద్ధం వల్ల కలిగే ఇంధన సంక్షోభానికి ట్రీంకోమలీ ప్రాజెక్ట్ ఒక "శాశ్వత పరిష్కారం" అని శ్రీలంక పేర్కొంది.

2. ఆర్థిక మరియు పునర్నిర్మాణ సాయం

- **సైక్లోన్ రికవరీ:** తుపాను సహాయక చర్యల కోసం భారత్ ప్రకటించిన \$450 మిలియన్ల ప్యాకేజీ కింద పలు అవగాహన ఒప్పందాలపై (MoUs) సంతకాలు జరిగాయి.
- **గృహనిర్మాణం:** భారత్ ఆర్థిక సహాయంతో శ్రీలంకలో చేపడుతున్న గృహ నిర్మాణ ప్రాజెక్టుల పురోగతిపై చర్చలు జరిగాయి.

3. మత్స్యకారుల సమస్య (FISHERMEN ISSUES)

- **మానవీయ కోణం:** మత్స్యకారుల సమస్యను కేవలం చట్టపరంగానే కాకుండా, మానవీయ కోణంలో పరిష్కరించాలని భారత్ కోరింది.
- **తాజా పరిణామం:** శ్రీలంక కస్టడీలో ఉన్న 47 మంది భారతీయ మత్స్యకారులను విడుదల చేసినందుకు భారత్ కృతజ్ఞతలు తెలిపింది.

4. భారత సంతతి ప్రజలు (MALAIYAHA TAMILS) - OCI కార్డ్

డయాస్పోరా మరియు పాలిటీ కోణంలో ఇది ముఖ్యమైన పాయింట్:

- **OCI కార్డ్ విస్తరణ:** గతంలో ఉన్న నిబంధనలను సవరించి, ఇప్పుడు **6వ తరం (6th Generation)** భారత సంతతి శ్రీలంక తమిళులకు కూడా ఓవర్సీస్ సిటిజన్ ఆఫ్ ఇండియా (OCI) కార్డులను మంజూరు చేయాలని నిర్ణయించారు.
- **సరళీకరణ:** OCI కార్డు పొందే ప్రక్రియను మరింత సులభతరం చేయనున్నట్లు ఉపరాష్ట్రపతి ప్రకటించారు.

5. వ్యూహాత్మక మైత్రీ (STRATEGIC CONVERGENCE)

- **"అఫెక్షనల్ ఎల్డర్ బ్రదర్":** భారత్ ఎల్లప్పుడూ శ్రీలంకకు ఒక "ప్రేమపూర్వకమైన పెద్దన్న"లా అండగా ఉంటుందని, "మనం కలిసి ఎదుగుతాం" (We grow together) అని భారత్ ఉద్ఘాటించింది.

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **అనుర కుమార దిస్సానాయకే:** శ్రీలంక అధ్యక్షుడు.
- **హరిణి అమరసూర్య:** శ్రీలంక ప్రధాన మంత్రి.
- **Trincomalee:** శ్రీలంకలోని తూర్పు తీరంలో ఉన్న వ్యూహాత్మక సహజ ఓడరేవు.
- **OCI Card:** విదేశీ పౌరసత్వం ఉన్న భారత సంతతి వ్యక్తులకు ఇచ్చే లైఫ్ లాంగ్ వీసా.

WTA స్టూట్ గార్ట్ ఓపెన్ 2026 (STUTTGART OPEN)

విజేత: ఎలెనా రిబాకినా (Elena Rybakina) - కజకిస్థాన్.

రన్నరప్: కరోలినా ముచోవా (Karolina Muchova) - చెక్ రిపబ్లిక్.

1. ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు (KEY HIGHLIGHTS)

- **స్కోరు:** పైనల్లో రిబాకినా 7-5, 6-1తో ముచోవాను ఓడించింది.
- **రెండవ టైటిల్:** 2026 ఏడాదిలో రిబాకినాకు ఇది **రెండవ టైటిల్**. (గతంలో ఈ ఏడాది ఆస్ట్రేలియన్ ఓపెన్ ను కూడా గెలుచుకుంది).
- **కెరీర్ రికార్డు:** రిబాకినా కెరీర్లో ఇది **13వ సింగిల్స్ టైటిల్**. స్టూట్ గార్ట్ లో ఇది ఆమెకు రెండవ టైటిల్ (గతంలో రెండేళ్ల క్రితం గెలిచింది).
- **కోర్టు రకం:** ఇది **ఇండోర్ క్లే-కోర్ట్** (Indoor Clay-court) టోర్నమెంట్. డ్రెంచ్ ఓపెన్ (క్లై కోర్ట్ గ్రాండ్స్లామ్) కు ముందు జరిగే కీలకమైన టోర్నీలలో ఇది ఒకటి.

2. ఎలెనా రిబాకినా సాధించిన విజయాలు (EXAM RELEVANCE)

- **ర్యాంకింగ్:** ప్రస్తుతం ప్రపంచ **నెం. 2** ర్యాంకులో ఉంది.
- **గ్రాండ్స్లామ్ చరిత్ర:** ఈమె రెండుసార్లు గ్రాండ్స్లామ్ విజేత (వింబుల్డన్ మరియు ఆస్ట్రేలియన్ ఓపెన్).
- **క్లై కోర్ట్ రికార్డు:** ఇప్పటివరకు క్లై కోర్ట్ లపై ఈమె **5 టైటిళ్లను** గెలుచుకుంది.

3. టోర్నమెంట్ ప్రత్యేకత

- **బహుమతి:** స్టూట్ గార్ట్ ఓపెన్ విజేతకు నగదు బహుమతితో పాటు సాంప్రదాయకంగా **పోర్షె (Porsche)** స్పోర్ట్స్ కార్ ను బహుకరిస్తారు. రిబాకినాకు ఇది రెండవ కారు.

- **ముచోవా ప్రదర్శన:** 2023 ఫ్రెంచ్ ఓపెన్ రన్నరప్ అయిన కరోలినా ముచోవా, తన కెరీర్లో మొదటిసారిగా 500-స్థాయి (500-level) టోర్నీ ఫైనల్ కు చేరుకుంది.

4. క్రీడలు - స్టాటిక్ జీకే (STATIC GK)

- **WTA:** ఉమెన్స్ టెన్నిస్ అసోసియేషన్ (Women's Tennis Association).
- **గ్రాండ్స్లామ్ క్రమం:** ప్రతి ఏటా జరిగే నాలుగు గ్రాండ్స్లామ్లు:
 1. ఆస్ట్రేలియన్ ఓపెన్ (హార్డ్ కోర్ట్)
 2. ఫ్రెంచ్ ఓపెన్ (క్లే కోర్ట్)
 3. వింబుల్డన్ (గ్రాస్ కోర్ట్)
 4. యూఎస్ ఓపెన్ (హార్డ్ కోర్ట్)

పరీక్షల కోసం క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **విజేత:** ఎలెనా రిబాకినా (కజకిస్థాన్).
- **టోర్నామెంట్:** WTA స్టూట్ గార్డ్ ఓపెన్ 2026.
- **ముఖ్య ప్రత్యర్థి:** సెమీఫైనల్ లో ప్రపంచ నెం. 6 మీరా ఆండ్రీవాను ఓడించింది.
- **తదుపరి లక్ష్యం:** వచ్చే నెలలో జరగబోయే ఫ్రెంచ్ ఓపెన్ (Roland-Garros).

